

Med lov skal land bygges!

FOLK OG LAND

og sure myr må grøftes ut!

Nr. 28 - 6. årg.

Lørdag 31. august 1957

Løssalg 65 øre

Grov urett mot Sigurd Uggen **Stortingsvalget** Titos venn og allikevel 3 års fengsel for en avisartikkel

Ribbet for 20 000 kroner

Det offentlige fremferd mot den arbeidsuføre, 65-årige gårdbruker Sigurd Olsen Uggen, Sokna, — legges her ved frem til ettertanke — om det kan hjelpe den etter mitt skjønn meget dårlig behandlede mann. Han er dømt for et forhold som faktisk og praktisk ikke har eksistert, nemlig medlemskap i Nasjonal Samling.

«For medlemskap i Nasjonal Samling fra oktober 1940 til januar 1943 — da han på grunn av manglende kontingentbetaling bli strøket som medlem — ble han ved Eidsivating lagmannsretts dom av 13. desember 1940 blant annet idømt bot kr. 5000,— og erstatning kr. 15.000,00 — heter det i Stortingsproposisjon nr. 100 — 1952 om «ettergivelse av inndragning og erstatning til statskassen i straffesaker», foredratt av daværende justisminister O. C. Gundersen.

Justisdepartementet bemerket om et særdeles viktig punkt:

«Han (Uggen) unnlot å påanke dommen fordi sakens aktor anbefalte ham i stedet å søke departementet om ettergivelse.»

Uggen forklarer her at han før ankefristens utløp dro til sakens aktor, o.r.sakfører D. B. Aslaksrud som anbefalte ham ikke å anke til Høyesterett, men derimot å søke om nedsettelse. Aslaksrud ba ham sende seg ansøknings

Av
Alexander Lange

Med trussel om å bli utpantet og miste tak over hodet betalte Uggen lille julaften 1950, opplyser han.

Som den rettsoptimist han tross alt er, kom han etter det første avslag tilbake til Stortinget. I 1955 finner atter Justiskomiteens flertall, bestående av 6 mann: formannen Ramndal, Bruu, Haugland, Lindeberget, Smeby og Svendsen ikke at der er grunn til å imøtekomme søknaden. Mindretallet 4 mann: Askildsen, Høyland, Stavang og Strømdal vil foreslå at erstatningsbeløpet ettergis.

Mindretallet — som nå ikke er så lite — bemerket: Domfelte er syk og kan ikke selv drive sin gård. Denne er forpaktet bort. Den er for øvrig ganske liten og gir ikke eieren annen forpaktingsavgift enn litt naturalier. Søkeren kan på grunn av arbeidsuførhet praktisk talt intet arbeid utføre. Hans hustru er også praktisk talt arbeidsufør. Hele ansøkerens inntekt består av forannevnte forpaktingsavgift og leieinntekt av et hus.

Mindretallet fortsetter (i Inntsilling S. nr. 3 — 1955,

ikke det positive mindretallet innenat det dokumentariske bevis for at Uggen overhodet ikke — faktisk og praktisk — har vært medlem av NS. Jeg behøver derfor ikke drøfte hvorvidt lagmannsrettsdommen er splittet for eksempel av grunner som voldte at 4 høyesterettsdommere selv i den opphetsede Haalandsaken i 1945 fant alminnelig (passiv) medlemskap ikke straffbart som krigsforræderi. Fordi Sigurd Uggen ikke skulle ha vært tiltalt — så behøver jeg i anledning den ham idømte erstatning på kr. 15.000 — ikke engang påberope Riksadvokatens assistent, prof. Andenæs, dr. jur. Astrup Hoel og en mengde — hittil ustraffede — norske jurister, som energisk har hevdet at NS-medlemmers solidaransvar for lederes evt. skadevoldende handlinger ikke har hjemmel i norsk erstatningsrett! Se også Høyesteretts vektige dissens i Stephanson-saken.

Uggen kom uanfektet med sitt rettferdskrav til Stortinget for tredje gang! Justisdepartementet fastholdt med bortvendt åsyn sine tidligere negative tilrådinger, og så derfor heller ikke nå det som det alltid har foreligget klart bevis for — at Uggen ikke har vært medlem av Syndebukens krets.

Soren skriver Stavang sa om disse søknader i Stortinget: «Her held departemen-

Når skal passive medlemmer komme med i aktivt arbeid?

I sist ankomne nummer av Folk og Land er inntatt en artikkel av Sigurd Øie, der han skriver om det forestående stortingsvalg, og sier i innledningen til sin artikkel: «Vi er igrunnen en faktor i puslespillet om mandater i stortingsalen.» Og det kan vi vel underskrive alle vi som «ble satt utenfor» for tolv år siden. Men Øie mener at feighet er så stor blant de oppstilte stortingskandidater, at få våger å tale sannhetens sak fra stortingets talerstol.

En meget beklagelig utvikling for folkets kårne fra den tid Bjørnson sa om Johan Sverdrup: «Han er den mann som har forvandlet vårt storting fra å være et alminnelig amtsformannskap til en nasjonalforsamling». Det har vært tur og retur, beklageligvis.

Når det gjelder revisjon av rettsoppgjøret har de forskjellige parter hatt sin «gode hyrde» som har formådd å samle «Fårene» om seg. Høyre har hatt sin «konsul» Karl Wright, arbeiderpartiet sin Løberg og venstre sin Lars Ramndal og andre. Men hvor lenge skal fårene leke blindebukker?

Når det blir sagt at vi i Forbundet ikke har noen å kaste våre stemmer på, så bør vi likevel ikke hengi oss til passivitet.

Det er soleklart at der i

ledermøtet i Oslo for tre uker siden. Når saken ikke var forberedt noe til møtet, var det liten grunn til å fremme noe benkeforslag fra salen om det.

Men skal det bli noen mere fast kontakt mellom medlemmene ute i landet og landsdelen, så komme en neppe forbi at organisasjonen må utbygges ute i fylkene. Jo før det kan gjøres, des bedre vil det være. Og vi hadde trengt det nu foran årets stortingsvalg.

Vi kan vel trøste oss med: «Vi kommer sent, men vi kommer godt herr kunsel». Men det er den haken med det, at alderen tar til å tynge mange av oss, og de fleste vil gjerne se resultatet av sitt arbeid og innsats, mens de lever.

20. august 1957. H. G. S.

Nytt sovjetframstøt overfor Norden

For en tid siden ble det fra Sovjeunionens side rettet en henvendelse til Østersjøstatene: Vest-Tyskland, Danmark og Sverige om å gå inn for en nøytralisering av Østersjøområdet. Nylig ble oppfordringen til å overveie saken gjentatt — denne gang var også Norge nevnt.

Til tross for at Norge ikke er en Østersjøstat, kunne det

I forrige nummer var inntatt et utdrag av Milovan Djilas' artikkel «The Storm in Eastern Europe» - den artikkel som skaffet ham en dom på 3 års fengsel. Fortsettelsen følger her.

Først gjengis siste avsnitt fra forrige nummer:

Moskva og alle andre kommunistiske regimer vil nå, hver på sin måte stå overfor et dilemma de før aldri har stått ansikt til ansikt med. De kommunistiske regjeringer i Øst-Europa må enten komme til å bryte løs fra Moskva, eller bli enda mere avhengig. Ingen av disse land, selv ikke Jugoslavia, vil komme utenom dette valg,

Den oppfatning at utviklingen i Bulgaria og Romania må bli langsom p.g.a. den underutviklede arbeiderklasse synes tvilsom for meg, sier Djilas. I disse land er bondestanden dypt nasjonalistisk og så snart prosessen starter kan den komme til å spille en enda større rolle enn i Ungarn.

I Tsjekkoslovakia har der enda ikke oppstått noen bevegelse av betydning trass i arbeiderklassens framskritt, men hvis det skulle skje, kan det gå meget lenger enn i Ungarn.

Ingen kan med sikkerhet forutsi hva som vil bli Moskvas endelige kurs. I øyeblikket spiller man der en dobbeltrolle: Anerkjener formelt nasjonal-kommunismen, samtidig som det undergraver denne ved å fremsette

miske og politiske elementer er dominerende.

Som eksempel på de første nevnes Ungarn, og de siste Polen. Begge metoder har vist seg å være ineffektive, og ut fra dette må man se splittelsen og konfliktene på den indre front i Sovjet: nøling, dobbeltspill, ideologiske og politiske motsetninger, inkonsekvens i bruken av metoder, omslag i holdning sammen med en hårdnakket og feberaktig iver etter å beholde sine egne posisjoner, — alt dette avslører motsetninger og konkurranse innen de ledende grupper i USSR.

Det kan ikke være tvil om at den øvrige verden — kanskje for første gang siden bolsjevikene tok makten — direkte og positivt kan influere på retningen av slike forandringer.

Trass i den totale undertrykkelse av Ungarn kan Moskva bare forsinke, men ikke stanse utviklingen i det lange løp, fordi krisen ikke bare gjelder Sovjet og dets naboer, men også eksisterer innen det kommunistiske system som sådant. Nasjonal-kommunismen, som i seg selv er et produkt av denne krisen, er bare en fase i utviklingen på veien henimot den eksisterende kommunistens forsvinnen.

Det er ikke lenger mulig å stanse de østeuropeiske staters kamp for selvstendighet, en utvikling som også må komme til å omfatte den in-

aktor anbeidne nam i stedet å søke departementet om ettergivelse. Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie 2014

Uggen forklarer her at han før ankefristens utløp dro til sakens aktor, o.r.sakfører D. B. Aslaksrud som anbefalte ham ikke å anke til Høyesterett, men derimot å søke om nedsettelse. Aslaksrud ba ham sende seg ansøkningshistorie til viderebefordring. A. var nemlig også Erstatningsdirektoratets representant. Uggen sendte ham søknaden. Men Aslaksrud anbefalte den ikke, viste det seg etterpå! Uggen skriver om denne herr A.s manøver til Stortinget den 23. januar 1956:

«Jeg søkte Stortinget i 1952 om tilbakebetaling av pengene, idet jeg av sakens aktor ble forledet til å søke Stortinget istedenfor å appellere saken til Høyesterett.»

Stortingsprop. nr. 100, 1952 konkluderer med: «Departementet foreslår at Stortinget opprettholder departementets tidligere avgjørelser.»

Justiskomiteen med venstremann Lars Ramndal i spissen tilrådet at søknaden ble avslått. — Et mindretall, Bunkholt, Stavang og Strømdal, antar at Uggens begjæring bør imøtekommes, og vi av den grunn nevne: - Søkeren har ikke innehatt tillitsverv, deltatt i møter eller på annen måte drevet virksomhet i NS. Søkeren ber om at erstatningen blir ettergitt.

Mindretallet rår til at Stortinget går med på det, fordi — etter de opplysninger som ligger føre — søkeren på grunn av arbeidsuførhet bare kan utføre en del lettere arbeid (inntekten siste år er oppgitt til kr. 603), at hans kone er syk og praktisk talt ufør til gårdsarbeid, og at han nå bare har sin formue som pr. 31. desember 1951 er oppgitt til kr. 49,600 (fast eiendom kr. 35,000 og pantobligasjoner kr. 9,300) å leve av.

gift enn litt naturalier. Søkeren kan på grunn av arbeidsuførhet praktisk talt intet arbeid utføre. Hans hustru er også praktisk talt arbeidsufør. Hele ansøkerens inntekt består av forannevnte forpaktingsavgift og leieinntekt av et hus.

Mindretallet fortsetter (i Inntsilling S. nr. 3 — 1955, side 19):

Søkerens lovovertrædelse består bare i medlemskap i NS i ovennevnte tidsrom. Han har ikke innehatt tillitsverv, deltatt i møter, eller på annen måte drevet virksomhet i NS. (uthevet her.)

Ja, her har justiskomiteens mindretall, med sorenskriver Stavang i spissen sannelig sett det synlige: Uggen har overhodet ikke drevet noen som helst virksomhet i NS. — likesålidt som Eidsivating har

departementet fastholdt med bortvendt åsyn sine tidligere negative tilrådinger, og så derfor heller ikke nå det som det alltid har foreligget klart bevis for — at Uggen ikke har vært medlem av Syndebukkens krets.

Sorenskriver Stavang sa om disse søknader i Stortinget: «Her held departementet etter mitt syn på eit altfor stridt standpunkt, eg hadde nær sagt at det held på «bordet fangar»-synet i så å seia alle dei sakene som er lagde fram for Stortinget i dag. Det som er avgjort, det som er fastsett, skal stå, same kor urimelig det er. Der meiner eg departementet bør lempa på arbeidsgrunlaget sitt.»

Innst. S. nr. 188, s. 493 viser at Uggen hevder: «at han

Forts. side 3

Høyre har hatt sin «konsul» Karl Wright, arbeiderpartiet sin Løberg og venstre sin Lars Ramndal og andre. Men hvor lenge skal fårene leke blindebukker?

Når det blir sagt at vi i Forbundet ikke har noen å kaste våre stemmer på, så bør vi likevel ikke hengi oss til passivitet.

Det er soleklart at der i hvert fylke utover landet burde være noen som hadde i oppdrag å avkreve de stortingskandidater, som en har anelse om blir valgt, en erklæring om hva de anser for nødvendig for rettssikkerhet og orden i landet. Skal det fortsatt gå ned ad bakke på dette område, så er land og folk ille faren. Jeg trodde muligens at spørsmålet om å organisere Forbundets medlemmer fylkesvis utover landet, var kommet opp under lands-

For en tid siden ble det fra Sovjeunionens side rettet en henvendelse til Østersjøstatene: Vest-Tyskland, Danmark og Sverige om å gå inn for en nøytralisering av Østersjøområdet. Nylig ble oppfordringen til å overveie saken gjentatt — denne gang var også Norge nevnt.

Til tross for at Norge ikke er en Østersjøstat, kunne det dengang virke påfallende at oppfordringen — i realiteten forslaget om å skape en nøytral sone i Norden — utelukket Norge. Dette er det nu rådet bot på. Hvilke overveielser som fra Sovjetunionens side ligger bak, kan man bare gjette seg til.

Det er øyensynlig at Sovjet — med den vekt det kan legge bak ordene i form av sine utbyggede Østersjøbaser for raketvåpen som faktisk kan legge sentrale deler av hele det nordiske område under ild — nu forsøker å øve press på sine regjeringer.

Svaret fra A-pakthold lot ikke vente på seg. Det svares kort og godt at de russiske ubåter skal korkes inne i Østersjøen.

Det er å forutse at det militære svar fra Sovjets side — hvis krigsfaren blir akutt — vil bli at krigen starter med Danmarks erobring. Sverige vil måtte holde fingrene fra fatet, eller det vil øyeblikkelig bli trukket inn i krigen.

Øresund, Kielerkanalen — her ligger helt fra før første verdenskrig brennaktuelle konflikstoff, like farlig som høyeksplosive bomber. Sovjet er for sin undervannsrig ikke avhengig av Østersjøflåten. (Derimot vil årstiden kunne gjøre isfrie baser i Norge ønskelige eller nødvendige.) Men forsvarstekniske og prestisjemessige hensyn forlanger at Russland behersker Østersjøen. Forslaget om Østersjøområdenes nøytralisering er et krav om at østersjøen skal betraktes som russisk hav.

«Staten — det er meg,» uttalte som bekjent en fransk konge. Hva man enn måtte mene om denne konges kvalifikasjoner for sin høye stilling, står det fast at ingen

Forts. side 4

vegelse av betydning trass arbeiderklassens framskritt, men hvis det skulle skje, kan det gå meget lenger enn i Ungarn.

Ingen kan med sikkerhet forutsi hva som vil bli Moskvas endelige kurs. I øyeblikket spiller man der en dobbeltrolle: Anerkjener formelt nasjonal-kommunismen, samtidig som det undergraver denne ved å fornekte dens selvbestemmelsesrett.

Moskvas politikk viser tydelig dens vilje til å bekjempe oppløsningen av sitt imperium, dens vilje til å bevare sin ledende stilling i den kommunistiske verden, dens vilje til å bruke nasjonal-kommunismen som et middel for sin maktpolitikk.

Men samtidig innvikler dette styret seg ikke bare i utenrikske, men også indre konflikter. Man kan med sikkerhet si at der er splittelse innen lederklikken i Kreml, og at selv de mest reaksjonære og imperialistiske (Stalinistene) er nølende i sine aksjoner. I forholdet til de østeuropeiske land er allikevel innflytelsen fra denne gruppen fremdeles sterk.

Forskjellen i metodene er: enten å holde seg til de gamle arme- og politimetodene (stalinismen) eller å prøve nye metoder der de økono-

Her ligger en fare for Nordens suverenitet som vil være akutt i all fall så lenge Sovjet har den fjerneste grunn til å frykte et angrep over nordisk territorium eller fra baser på nordisk territorium.

Norden er i den ulykkelige stilling at iallfall Norge og Danmark har låst seg fast i en politikk som med nesten 100 pst. sikkerhet før eller siden må bringe oss i krig med Sovjetunionen. Med nesten 100 pst. sikkerhet vil en slik krig på grunn av vår utsatte stilling bli ødeleggende for oss.

Forts. side 4

stem som sådant. Nasjonal-kommunismen, som i seg selv er et produkt av denne krisen, er bare en fase i utviklingen på veien henimot den eksisterende kommunsms forsvinnen.

Det er ikke lenger mulig å stanse de østeuropeiske staters kamp for selvstendighet, en utvikling som også må komme til å omfatte den innenrikske utvikling i selve Sovjetunionen. På samme måte som Jugoslavias nasjonal-kommunisme innledet krisen i sovjet-imperialismen så betyr den nasjonale reising i Ungarn begynnelsen på slutten av kommunismen i sin alminnelighet.

Som i alle andre store og avgjørende tildragelser i historien kunde ikke de ungarske frihetskjemper forutse hvilken epokegjørende bedrift de utførte. Verden har neppe vært vitne til en slik enestående enighet innen de store masser, og en slik heroisme.

Dette vil sannsynligvis aldri bli gjentatt. Men den ungarske revolusjon viste en flammende vei, som andre land før eller senere må følge. De sår den ungarske revolusjon ga kommunismen, kan aldri bli fullstendig helet.

Verdenskommunsmen står overfor stormende tider og Øst-Europas folk overfor nye heroiske kamper for sin frihet og selvstendighet.

For en tid siden kom meldingen om at Tito's «grå eminense» — den sterke mann bak kulissene i Jugoslavia, — Moses Pijade, var død 61 år gammel.

Ikke lenge etter kom en pressemelding om at Tito hadde bestemt at Milovan Djilas skulle slippe ut etter 3 måneder.

Det er mulig at der er en viss sammenheng mellom disse to meldinger. XØ.

BARONENE

Den største, den avgjørende hindring for en forståelse mellom nasjonene i dag er ikke de ideologiske motsetninger men den vekt som de styrende finner det opportunt å legge på motsetningene. Det er politikerne som avgjør om verden skal gå inn i en periode av samarbeide eller av fortsatt ufred. Eller retttere: det er makten bak politikerne som bestemmer over krig og fred.

Det 20. århundre er blitt de usynlige makters tid, tiden hvor regjeringene — som i offentlighetens øyne sitter ved roret — ikke er de virkelige makthavere men — i særlig grad i de vestlige demokratier — bare de utøvende organer for — til dels kompliserte — kretser i samfunnet som helt og holdent underdrar seg offentlighetens kontroll.

Kamarillaer har alltid ek-

Av
Kai Normann

sistert — i form av sammenlutninger til vern om felles interesser. Maffiaen på Sicilia eller gangsterne i Chicago er primitive former for et fenomen som har vært kjent fra de eldste tider: en krets av mennesker organiserer seg i den hensikt å skaffe seg fordeler og makt uten hensyn til de skranker som lov og rett setter i ethvert civilisert samfunn.

Maffiaen oppsto blant en undertrykket og utsuget befolkning. Det ville være å gjøre den urett å belaste den med anklager av samme vekt

som dem som må rettes mot den klikk av internasjonale rikmenn, hvis vilje veier så tungt — spesielt i demokratiske stater — at det ikke går an å regjere uten i samforstand med disse denne jords mektige, som har presse og næringsliv i sin hule hånd.

Middelalderens fremspirende nasjonalstater møtte det samme problem i form av feudalherrenes sammenslutning, som gjorde kongens — og dermed den centraliserte stats — makt illusorisk. Kampen for landets vel måtte da bli en kamp mot baronene for å gjøre herrene til undersåtter, loyale mot landets interesser.

«Staten — det er meg,» uttalte som bekjent en fransk konge. Hva man enn måtte mene om denne konges kvalifikasjoner for sin høye stilling, står det fast at ingen

Forts. side 4

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

«Hvis det skulle bli krig»

Praktisk talt alle mennesker regner med ny krig. Når den kommer vet ingen, men det er igrunnen ikke noe «hvis» lenger. Et ubestridelig faktum er det at det drives med intense forberedelser i alle land.

Takket være Atlantpakten har Norge bunnet seg til å være med fra første dag. Det er en fryktelig historie, men de såkalte velgere har øyensynlig ikke oppdaget det ennå. —

Forberedelsene spores imidlertid på alle kanter. Et eksempel: Hver eneste norsk husstand har i sommer fått tilsendt en veiledningsbok for befolkningen under krig. Les den straks! heter det i forordet. Husmoren gnir seg i øynene og er høyst forskrekket i minst 5 minutter, hvorpå de fleste skyver den fra seg som om det var selveste pesten som truet med å stige over dørstokken.

Veiledningsboken er på 46 små sider og er forsåvidt meget alarmerende, ikke minst fordi alle vi i NS er dømt til sammenlagt flere tusen års tvangsarbeide og ærestap fordi vi under krigen 1940—45 fulgte nettopp de rettningslinjer som her er trukket opp. Først og fremst pekes det på at en krig i våre dager vil ramme hele folket. Det heter videre helt ordrett:

«Derfor må hver og en av oss gjøre sin innsats for å berge folk og land gjennom krisen, og hver enkelt av oss må vite hva vi kan og bør gjøre for å verne eget og andres liv og helse, og for å holde samfunnslivet oppe. — Dette krever samvirke av oss alle.

for å møte krisen med klare hoder og tillitsfulle hjerter, og til å verge oss selv og våre mot de farer som en krig vil føre med seg».

Jo-såmenn! Hvert eneste ord holder, og vi har altså helt stilltiende fått en regjering totalt gjennomsyret av vaskeekte NS-ånd. Takk, vi ber om minst to eller tre av departementene ved neste regjeringsdannelse, eller aller helst med det samme. Vi kunne tenke oss justisdepartementet, sosialdepartementet og landbruksdepartementet. (Heller ikke etter 1814 varte det mer enn 12-13 år før en av «forræderne» (Løvenskiold) var med i toppen igjen).

Tilbake til nevnte veiledningsskrift. Det råd myndighetene her har gitt, kan hvis det blir fulgt (og det blir det selvfølgelig) føre til de mest forferdende resultater. Seierherrene vil dømme etter provisoriske anordninger både høy og lav (ikke bare tidligere NS), hvis Norge er på den tapende side, det er nemlig ren og skjær forbrytelse å ikke slåss for seierherrene! Dette burde også herr Gerhardsen ha forstått, vil dommeren si, hvis våre domstoler en dag blir fjernstyrte fra Moskva isteden for fra London.

HEI!

Dette med spesial adresse til Forbundets medlemmer: Vær vennlig — de som ikke har betalt medlemskontingenten for 1957, å innbetale beløpet over giro 15 028, boks

Scharffenberg har sagt Albert Westvang død

Min hovedinnvending mot lærebøkene er netop at de gir den oppvoksende slekt det helhetsbilde at det tyske angrep på Norge var et folkerettsstridig overfall for å lette angrepet på England. —

Utenriksministeren dr. Koh t forsto at England og Frankrike ønsket å drive Norge ut av nøytraliteten (uttalelser i den forsterkede utenrikskomite 8. januar 1940). Nå er de allierte planer dokumentert til punkt og prikke. Dr. Midgaard fastholder allikevel «at Tysklands overfall på Norge i 1940 var uprovosert». Denne synsmåte er meg uforståelig.

En uttømmende dokumentasjon av de allierte planer mot Norge ville kreve for stor plass. Jeg har i Morgenbladet 18. juni tilbudt å redegjøre for min oppfatning i et møte med lærebokforfatterne og historielærerne, dr. Midgaard har ikke svart på dette tilbud. (Morgenbladet 5. juli 1945).

Etter frigjøringen trengte X om natten inn i en barakke for å få brennevin og skjøt to tyske krigsfanger. Ved kongelig resolusjon fikk han «betinget unndlatelse av tiltale» etter innstilling av statsråd J. Chr. Hauge. Drap av vergeløse krigsfanger blir internasjonalt fordømt. Det ble tatt hensyn til hans forhold under krigen.

I norsk rettspleie har det nå vært brukt forskjellig mål på de samme handlinger etter forøvernes politiske standpunkt. (Verdens Gang 21. januar 1952).

Dr. Derry's konklusjon er at Hitlers beslutning om intervensjonen i Norge «var en følge av Altmark-affæren 16. februar som viste at Storbritannia under visse omstendigheter var rede til å krenke Norges nøytralitet».

Hans (dr. Derry's) redegjørelse for forhistorien er kort, og han kan neppe ha fortalt hele sammenhengen, men de kjensgjerninger han fremlegger krever en radikal revisjon av det bilde som ble formet av regjeringens talsmenn og propagandaen den gang, og av de britiske anklagere under Nürnbergprosessen etter krigen. De førstnevntes utroverdighet er forståelig under krigstidens forhold, men etterkrigs-fremstillingen av saken i Nürnberg er virkelig mer vanærende, og vil ulykke ligvis gi altfor stort beretigelse til den kontinentale kritikk av britisk hykleri. (Morgenbladet 14. april 1953).

(Samlet av A. L.)

Foran valget i oktober

Det må være soleklart at vi stemmer! Vi veit då elle saman kven som har skuld i dette som major Sagen sa var verre enn svartedauden. Slikliding — slik sorg — slik vanære! — Har vi anna utveg enn å få nedstemt dei som sit, og å få eit nytt riksstyre? Har vi det?

Vi har då born og borneborn.
Ein dag kom vesle David inn og spør mor si: «Er det sant det at bestefar har sete i fengsel?»

Vi må stemme! Det trengst ikkje fleire kommentarer. (Morgenbladet 24. august 1957. (Artemalsdagan hans vesle

EN TAKK

til «FOLK OG LAND»

Jeg takker «Folk og Land» og dets redaktør for den anerkjennelse de har gitt meg. Så meget ros hadde jeg likevel ikke fortjent. Men mine øyne har hele tiden vært åpne for den fare som dette rettsoppgjør ville medføre. Da var det min selvfølgelig plikt som menneske og norsk borger å gi de ulykkelige mennesker den hjelp jeg kunne. Vi var jo alle enig om under krigen og okkupasjonen å hjelpe våre mishandlede landsmenn, og det samme burde vi være i fredstid. At det etter 1945 har funnet grove mishandlinger sted kan det ikke være tvil om.

Med sann glede gikk jeg til mitt arbeide. Ingen ting hadde jeg å frykte. Ikke et øyeblikk har jeg tvilt på berettigelsen av dette arbeide — «det mest berettigede arbeide i Norge» — som en god jøsning sa til meg. Heller ikke har jeg et øyeblikk angret, skjønt mitt arbeide har skaffet meg ikke så lite av ubehageligheter og vanskeligheter.

Personlig har jeg meget å takke for.

Ragnhild Wiesener.

— Britene vil beholde betydelige styrker i Det fjerne Østen.

— Det arbeides med en omfattende utvidelse av Kielkanalen.

— Lesseps statue ved Suezkanalen som er ødelagt skal erstattes med et monument som viser en egyptisk landarbeider med sin hammer over skulderen.

— Uslå greier: Dansk kringkasting vil 7. september bringe en 45 minutters sending om Mykles blotterbok. Intet synes for lavtliggende!

Det var et uventet og trist budskap. Jeg hadde den glede å kjenne ham og hans frue, som døde tidligere. Elskelige og eie gode menneske, og fine kunstnere. For begge var svik og lignende et fjernt og fremmed begrep. Jeg husker det vakre kjærlige forhold mellom dem, og han ridderlighet mot sin frue. — Fru Westvang fortalte meg at da hun etter krigen skulle henge opp gardiner suste en geværkule gjennom vinduet like forbi henne. — «Nordmenn» skjøt med skarpt inn i hennes

hjem. Hun ledt ryktelig under den behandling de fikk, og det var nesten umulig å få henne med ut, redd som hun var for gangstermentaliteten. Hennes mann mente at hun tok sin død av dette.

Så ble Albert Westvang alene. Men han hadde sitt vakre arbeide. Siste gang jeg talte med ham var i juni 1945. Han fortalte da at han hadde elever i stemmebruk. Men han tok seg nær av at det fremdeles var dem som la ham hindringer i veien. Tenke seg til, et slikt arbeide, en slik mann, og tolv år etter frigjøringen!

Vi ble enig om å møtes etter ferien. Da ville han fortelle meg alt, og jeg skulle prøve å hjelpe ham. Men da jeg telefonerte lå han på sykehus. Jeg fikk sendt ham min hilsen og den beskjed at jeg husket vår avtale. Så døde han og slapp videre forfølgelse. En stor operasanger, et verdifullt menneske, en god nordmann er død.

Med takk og glede vil mange med meg bevare Albert og Signe Westvang i vårt minne. Fred over dem begge!

Ragnhild Wiesener

Allsidig klåfingret rettledning?

Engelskmannen Alan Bullock har utgitt en bok om Hitler. A Study in Tyranny. Den er kommet i norsk oversettelse hos Aschehoug. Blar du til siste side finner du: «Den norske utgaven er bearbeidet og forkortet av oversetteren i samråd med professor Arne Ording».

Det som interesserer oss er en oversettelse av det engelske verk, ikke en bearbeidelse og forkortelse som denne oversetteren, Leo Strøm har foretatt i «samråd» med en professor.

Hvorfor ikke et verk om Churchill, skrevet av en selvstendig tysk forfatter, en bok om Gerhardsen forfattet av en partitro russisk født bolsjevik, eller en avhandling om Peron utarbeidet av f. eks. belgieren Spaak? A. D.

den. — Jeg tror imidlertid hovedgrunnen til at Lyng skrev denne boken er av personlig art: Han er mannen som om og om igjen må forsikre seg selv om at alt er bra. Bare bra som kvinnen sier

på at en krig i våre dager vil ramme hele folket. Det heter videre helt ordrett: «Derfor må hver og en av oss gjøre sin innsats for å berge folk og land gjennom krisen, og hver enkelt av oss må vite hva vi kan og bør gjøre for å verne eget og andres liv og helse, og for å holde samfunnslivet oppe. — Dette krever samvirke av oss alle. Grunnlaget for et slikt samvirke er at hver enkelt av oss er orientert, så langt råd er, om det som kan møte oss. Det er det uventede og uforutsette som kan skape rådløshet og endog panikk. Men har vi vår mentale rustning i orden, har vi langt større muligheter

La 1957 bli vendepunktet!

Vi sikter til vårt kamporgan Folk og Land, STADIG NYE LESERE er løsenet. — Støtt med alle midler Folk og Land!

Biskop Berggrav kom syk hjem

Biskop Eivind Berggrav kom den 9. august hjem fra sin reise i Syd Amerika, meget syk. Han ble to dager etter innlagt på Rikshospitalet. Vår dypeste medfølelse. Vi ynkes en mann som har greid å øve så mye urett mot medmenesker som han.

HERLIGE NORGE.

Heggen blomster igjen i Horn-dalen, forteller «Østlendingen».

GODT TILTAK.

Ordningen med at de som har fylt 70 år skal få reise med Norges Statsbaner for halv pris trer i kraft 3. september.

— Et nyfødt barn i 1900 hadde en antatt levealder på 49 år. Idag er den gjennomsnittlige levealder for en nyfødt 70 år.

HEI!

Dette med spesial adresse til Forbundets medlemmer: Vær vennlig — de som ikke har betalt medlemskontingenten for 1957, å innbetale beløpet over giro 15 028, boks 3214, Oslo. La oss ikke slippe av i arbeidet. — Sørg for at Forbundet får de nødvendige midler til å bekoste virksomheten kommende vinter. Vi må alle løfte i flokk, det er det som teller!

Forbundssekretæren.

Linnea Reiselag på tyttebærtur kommende onsdag!

Vi arrangerer førstk. onsdag 4. september en heldagstur med flott turistbuss til noen av de herligste tyttebærtrakter i Rømskog.

Major Jørgen Bakke følger med som kjentmann. Start fra Arbel-dergaten presis kl. 7 morgen. Blir turen fulltegnet, og det må være forutsetningen, kommer turen på ca. 12 kroner pr. person. Ta med smørbrød og kaffi, og godt med spann og lerretspose til bærene, ikke kuffert! Glem ikke sangboka. De første 38 som melder seg innen mandag kl. 15 blir med.

LINNEA REISELAG

Telefon 37 76 96

FORBUNDET i ny vokster!

Siden landsmøtet sist i juli har det hver uke vært flere ny-innmeldinger i Forbundet. Det gleder oss. — Et sterkt forbund er det eneste språk som blir forstått, enten det er venn eller fiende.

Foran valget i oktober

Det må være soleklart at vi stemmer! Vi veit då elle saman kven som har skuld i dette som major Sagen sa var verre enn svartedauden. Slikliding — slik sorg — slik vanære! — Har vi anna utveg enn å få nedstemt dei som sit, og å få eit nytt riksstyre? Har vi det?

Vi har då born og borneborn.

Ein dag kom vesle David inn og spør mor si: «Er det sant det at bestefar har sete i fengsel?»

Vi må stemme! Det trengst ikkje fleire kommentarer.

Vagstranda 24. august 1957. (Aremålsdagen hans vesle David — 6-års dagen).

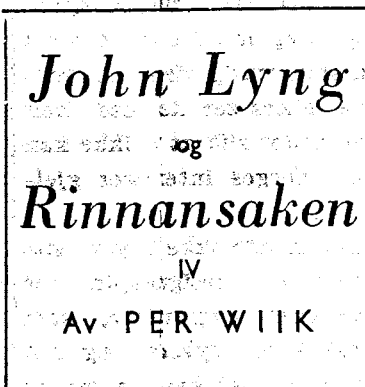
Anna Reistad.

Her berettes om boken «Forræderiets epoke»

Den ene av de to hittil utgitte bøker om Rinnan-saken er laget av Klaus Grøneng som er død nå. Han var det man kaller en gammel kjenning av politiet, flere ganger straffet, kanskje først og fremst grunnet et selvråd og opprørsk vesen, såvidt jeg vet. Grøneng solgte sine bøker, som var trykt på eget forlag, rundt om på kneiper og kaféer i Trondheim. Han var en byoriginal og ut fra sine erfaringer ingen venn av visse av justisens menn.

Den annen bok er skrevet av John Lyng og har den bombastiske og propaganderende tittel: «Forræderiets epoke».

Lyng var som før nevnt aktor i Rinnansaken. Han var stortingsmann og er nå lagmann. De to forfattere har stort sett fulgt samme prinsipp. Klaus Grøneng som ble umyndiggjort og søkt satt ut av dansen for en årrekke siden, tok for seg tiltalebeslutningene i Rinnansaken, de tiltaltes fotografier (forbryterbilleder) som beredvilig ble utlånt av myndighetene til den som slang innom og spurte om slikt, og Adresseavisens referater av saken, samt en saks og satte sammen sin bok som ble ganske diger. Det er ikke dårlig påfunnet det.

Lyng har støttet seg til det stenografiske referat av saken, og til den svenske journalist Ake Hall som refererte rettssaken for Göteborgs Sjöfarts- og Handelstidning, den svenske storavis som under krigen ydet en fremragende innsats for den sovjet-russiske ekspansjon i Europa. John Lyng omtaler konse-kvent Ake Hall som storreporter, men jeg har aldri hørt om ham hverken før eller siden. Hvem av de to — Grøneng og Lyng — som har vært flinkest er ikke godt å si. — Hensikten med Grønengs bok er klar. Det var pengefisking. Pengemotivet var nok sikkert trengt mer i bakgrunnen hos Lyng, — boken har også flere ganger vært på billigsalg til redusert pris, og en bokhandler i Trondheim kunne forleden meddele at han hadde kjøpt opp restpartiet av Lyngs bok og nå solgte den ytterst billig. Dette pleier ik-

— Det arbeides med en omfattende utvidelse av Kielerkanalen. — Lesseps statue ved Suez-kanalen som er ødelagt skal erstattes med et monument som viser en egyptisk landarbeider med sin hammer over skulderen. — Uslø greier: Dansk kringkasting vil 7. september bringe en 45 minutters sending om Mykles blotterbok. Intet synes for lavtliggende! — Finnland: Regjeringen Suk-selainen blir sittende.

bolsjevikk, eller en avhandling om Peron utarbeidet av f. eks. belgieren Spaak? A. D.

den. — Jeg tror imidlertid hovedgrunnen til at Lyng skrev denne boken er av personlig art: Han er mannen som om og om igjen må forsikre seg selv om at alt er bra. Bare bra som kvinnen sier når det er på det mest tvilsomme. Jeg forstår godt at individualisten Lyng neppe noen gang befant seg helt vel midt oppe i all denne samstemmigheten etter krigen, og det er vel rimelig at tvilen iblandt har sneket seg inn.

Der ble også stadig rettet angrep mot landssvikoppgjøret, og Lyng var ikke den som helt vendte ryggen til, han nikket med sitt nydelige hode og var enig i noe av det: Det var blandt annet lagt for bredt an. Alt dette ga folk inntrykk av at her hadde man med en rimelig mann å gjøre: Rinnanbanden var kanskje nesten for mildt og lemfeldig behandlet? Med denne boken sin, med kronikker i Aftenposten og med sin holdning i de forskjellige stortingsdebatter om landssvikoppgjøret, klarte Lyng langsomt å bygge en tabumur rundt sin Rinnansak. Den var noe helt for seg selv! Der skulle grensen gå. Der skulle all nærgående granskning og all medfølelse opphøre. Der måtte det slås hardt til: Gud hjelpe den som var kommet med i den kvernen. —

Klaus Grøneng skulle ha noe å leve av og det er noe man tross alt må respektere. Lyng ville for siste gang fortelle folk om Rinnanbandens grove forræderi og den rettferdige dom den fikk før hele affæren ble gjemt bort for godt innerst på den øverste hylla. Det var det ærend Lyng hadde med sin bok «Forræderiets Epoke». Jeg vil si: en virkelig landssvikaktor arbeider også på langt sikt. —

Det er alltid rart når men-

en ikke som hun som Olives bare ser. Men Rinnansaken er Lyngs ektefødte barn, og han er også den virkelige far, men jeg stiller meg meget tvilende til hans forsikringer om at ungen er så overordentlig pen og veloppdragen. Boken «Forræderiets Epoke» ((Stensballes Boghandels Eftflg.) skulle fortelle oss om barnets usedvanlige egenskaper. I forlagets reklame ble den omtalt som dokumentarverk, men det er som bekjent mange måter å dokumentere på, man bør av prinsipp stille seg skeptisk når en anklager skriver «dokumentarverk» om rettsaker han har ført. Særlig da saker med politisk bakgrunn med en aktor med klar part i saken. Politikeres omgang med sannheten har fra de eldste tider vært en temmelig tvilsom affære. — Det må derfor sikkert ha kommet som et sjokk på John Lyng etter alt hans strev, da motstandernes aviser foran forrige stortingsvalg begynte å omtale ham som «Rinnanaktoren». Han hadde ikke nådd sine hensikter. I et glimt måtte han ha følt de svarte ventende fugler som stadig flytter seg nærmere, en anelse nærmere for hver dag. Tilt trukket av ond lukt. Det stinker av de tingene som ligger innerst på hylla med merkelappen: Ro omkring rettsoppgjøret. Det viser seg at det ikke er laget selofanpapir som egner seg til innpakning av landssvikoppgjøret der det befinner seg godt bortgjemt. Man kan lukke øynene, endog ørene, men lukten er der og kjennes. Betendte sår lar seg ikke beplastre. Man kan stusse over så mangt i tiden. Vi hadde en pen oppvisning for ikke lenge siden av seierherrene fra siste krig: folkedemokratiet i øst demonstrerte i Ungarn Stalins hovedlæresetning om stålets virkninger på folkene. Og England viste oss i Egypt sine gamle kunster med den lille intrige som førte til at de

desverre måtte slå til. Akk ja, — det har hendt så mange ganger før. —

Det som forbauser tenkende mennesker er John Lyngs og andre intellektuelle holdning til disse ting. Tror slike på myten om England som de små nasjoners beskytter og forsvare? Og har de noen rett til å hyle opp om det som hendte i Ungarn? Ikke for det at all denne ståheien omkring Ungarnepisoden hjalp noe, og hva var hendelsene i Ungarn annet enn et symptom på den vedvarende hjerneblødning i landene bak jernteppet. Det skulle være rimelig å vente at de menneskene som var med på å dra russerne inn i hjertet av Europa slik at 100 millioner europeere kom under kommunistisk åk, en eneste gang hadde skamfølelse nok til å holde den store skravletuten helt igjenlukket. Bare en eneste gang. Det er så lite vi ber om, men jeg tror vi har rett til å be om det — vi som etter fattig evne forsøkte å demme opp for Asia. Vi ber bare om en eneste gang få slippe å høre tyven rope: stopp tyven. —

I pøken «Forræderiets Epoke» er den allierte sender på Onøy og Lurøy på Nordlandskysten viet stor omtale. Den var Nord-Atlantens viktigste sender under den annen verdenskrig. Det er mye sagt det. Den var så viktig på grunn av de allierte konvoiene til Murmansk som forsynte russerne med våpen. Den senderen var med på å forberede det som idag skjer i Ungarn. Det ble skutt en Rinnanbanditt fordi han deltok i avsløringen av denne sender.

Det var Lyngs sterkeste og mest utrettelige arbeid under hele Rinnanprosessen å få akkurat den mannen skutt. Denne senderen hadde et større antall norske mennes-

Siden sist

McCarthyismen i USA led et meget forsmadelig nederlag onsdag da demokratene erobret avdøde senator McCarthys mandat i Wisconsin, der den 41 år gamle William Proxmire slo Walter J. Kohler med solid flertall. Da 2780 av statens 3361 valgkretser var talt opp hadde Proxmire fått 385 861 stemmer mot Kohlers 245 680. Proxmire har tidligere stilt til valg tre ganger mot Kohler og tapt alle gangene.

Husker De filmen «Storbyhavnen» med Marlon Brando? En ny film av samme karakter vises nå hver dag på amerikanske fjernsynsskjerm, — det er opptakene fra en «hearing» i Kongressen omkring forbryterwæsenet i fagforeningene. — Skurkene er notoriske forbrytere med til dels lange fengselsstraffer på ryggen eller fagforeningsledere som burde vært fengslet. Heltene i filmen er Senatets undersøkelseskomité med McCellan og de to Kennedybrødre i spissen. I skuddlinjen står Jimmy Hoffa som forsøker å bli den nye formann i De forente staters mektigste fagforbund «The International Union of Teamsters».

Den 28. august fikk verden vite at den nye sovjetrussiske interkontinentale raketten kan frakte en vannstoffladning (atombombe) til et hvilket som helst mål, bare med en avvikelse på inntil 10—20 kilometer. Ethvert mål vil da bli ødelagt, hevder generalmajor Potrowski, lederen av rakettproduksjonen i Russland.

Vest-Tyskland er et av de salgsområder som har vært på tale når det gjelder overføring av toppkraft fra Norge. Det foreligger melding fra pressbyrået DPA om at man ved byggingen av Europas største transformatorstasjon i Friedrichsgabe utenfor Hamburg, tar sikte på å kunne ta imot overskuddskraft fra Norge.

I en erklæring Oslo Politiforening sendte ut 15. august varslet foreningen at den ikke «kan ta ansvar for utviklingen» hvis den midlertidige lov mot arbeidsnedleggelse blir forlenget etter 1. januar 1958. Foreningen deler ikke Regjeringens syn på denne loven og betrakter tiden frem til nyttår «som en utvidet tjenestemannsplik».

En ny kornsort med stivt strå er fremstilt på forsøksgården Svalöv i Skåne og blir av svenske fagfolk betegnet som en sensasjon. Man har utsatt korn fra et sent kornslag med svakt strå for røntgenstråling og har fått frem en sort som modner tidlig og har stivt strå.

Den nye kornsorten, som er døpt til «Tidlig åtte», har vist så lovende egenskaper at den skal fremstilles i større målestokk, slik at korndyrkerne kan skaffe seg den. Dette vil kunne skje om to-tre år. Dr. Kjell Wiklund ved den svenske såkornanstalten i Länäs betegner den nye kornsorten som en verdenssensasjon.

Vest Tyskland tok 20. august en ny pause i repatriering

Uggen

Forts. fra side 1

ikke var medlem av NS, da han ikke hadde medlemsbok og ikke betalte kontingent.

Justiskomiteens knappe flertall kunne heller ikke nå tilrå ettergivelse, og igjen ble Stortingets avgjørelse nei!

Det tidligere nevnte mindretall — Askildsen, Høyland, Stavang og Strømdal, fastholdt naturligvis at beløpet måtte ettergis, de la til: Da Stortinget tidligere to ganger har avslått søknaden vil disse medlemmer ikke ta opp noe særskilt forslag nå.

Dette peker inn i fremtiden, inn i et nytt Storting, som kan gi Uggen hans soleklare rett.

BEVISET PÅ AT HAN IKKE HAR VÆRT MEDLEM AV N.S.

Kretsøkonomilederen for Ringerike og Hallingdal krets av Nasjonal Samling skrev den 5. februar 1943 til Sigurd Uggen:

«Jeg viser til skriv av 23/1 hvori jeg ber Dem innbetale Deres skyldige kontingent innen 1. februar. Da jeg ingen ting har hørt fra Dem har jeg gått ut fra at De ikke ønsker fortsatt å stå som medlem. Jeg har derfor foranlediget Deres utmeldelse, og i dag har jeg fått meddelelse fra Riksledelsen om at De er strøket av Rikskartoteket fra 1. februar. Da De fra nevnte dato ikke er medlem av NS., må De hertil snarest innsende medlemsbok eller NS.-nåler hvis sådant has. Samt ville jeg være svært takknemlig om Deres skyldige kontingent fram til 1/2 1943, kr. 40.50 ble betalt hit til kontoret.

De har helt siden De meldte Dem inn ikke betalt kontingenten og vi har ikke råd til gratismedlemmer.»

Dette er bevis på at Ho-

Ny skrivemaskin

tilsalgs, pris kr. 760.—. Selges nå for kr. 500,— kontant.

Eksp. anviser.

Gift frontkjemper

søker forpakning fra høsten 1957, av middelstor gård hvor der er anledning til skog-

Bill. mrk. «Snarlig avgjørelse»

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

TL. 44 75 54

Annelise Parow

TANNINNSENING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

VED BESØK I EGBERSUND

overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41 — Telefon 497

Av Karl Holter

«Skinnbrevet» - «Kleivdøler» - «Terkel» er nå avsluttet med «Gode Makter». «Gode Makter» er alt utkommet på tysk og har fått strålende omtale i pressen. Nye tingere bes skrive direkte til forfatteren under adresse: Amot på Modum. — Pris kr. 13.—.

Bruk «Gode Makter» til vennegave! Boken blir ikke tilsalgs i bokhandelen.

Spis i OBL spisesalong

Hjemmelaget god mat

FOR POTETHØSTEN

Belteopptakere

Kastehjulsopptakere

for traktor og hest

Potetsorterere

Tørrvaskere

Rotskjæremaskiner

Fraktfritt levert kjøpers nærmeste jernbanestasjon eller d/s-anløpssted

GUNNAR BRADLEY

Innehaver Per Bradley

BERGEN

Telefon 10 285

Hedems brosjyre

Det er 3. opplag som nå foreligger. Send inn navnelister, heng i! La sannheten trenge inn i alle hjem! Kjøp «Statsmaktens revolusjonære forhold til Grunnloven».

Kr. 2,— pr. brosjyre + kr. 0,30 i porto. Benytt giro 150 28.

Dessuten:

Vi har ennå endel på lager av A. E. Hedem's: «Landsvikoppjøret og rettskildene», og av «Det norske nøytralitetsbrud samt Haag og Høyesterett».

FORBUNDET

Boks 3214 - Giro 150 28

OSLO

KAVRING

1 kg sukker + 1 kg kveite-kavring, 4 . . ½ kg's familjepakning kr. 10,— fritt tilsendt mot forsgudsbetaling.

LITTLEBERGEN BAKERI,

Littlebergen.

Armbånds sur

VANNTETTE, STØT-

Den senderen var med på å forberede det som idag skjer i Ungarn. Det ble skutt en Rinnanbanditt fordi han deltok i avsløringen av denne sender.

Det var Lyngs sterkeste og mest utrettelige arbeid under hele Rinnanprosessen å få akkurat den mannen skutt. Denne senderen hadde et større antall norske menneskeliv på samvittigheten, mest kvinner og barn, det traff seg slik hver gang de allierte senket en norsk hurtigrute. Den samme Rinnanbanditten lå et år i en skyttergrav foran Leningrad også. Han hadde en linje i det han foretok seg. Jeg vet ikke hvilken grunn han hadde til ikke å hjelpe engelskmennene med å få russerne inn i Europa, kanskje bare den ene at han hverken likte engelskmenn eller russere. Sikkert er det at han ikke trodde på noen av de tingene som for John Lyng må ha vært sennepskorn. Og enda var mannen bare en alminnelig mekaniker. Det er en annen ting som er helt sikkert også: det vil alltid bli noen mekanikere å henge opp når dysten er over. Og det uansett hvem som vinner. —

Når det gjelder «Forræderiets Epoke» og den mengde lignende bøker fra den annen verdenskrig som er blitt oss så rikelig tildelt kan sies at det blir mange fotnoter i den norske litteraturhistorie som skal omhandle årene fra 1945 til 1950. —

På grunn av stoffets mengde har jeg vært nødt til å dele min omtale av John Lyngs bok på 2 artikler og i den neste vil jeg gjennomgå bokens forskjellige avsnitt.

PER WIJK.

— En amerikansk ballongfører som nådde 36 000 meter til værs meldte at han «så inn i evigheten fra orkesterplass».

gården Svalöv i Skåne og blir av svenske fagfolk betegnet som en sensasjon. Man har utsatt korn fra et sent kornslag med svakt strå for røntgenstråling og har fått frem en sort som modner tidlig og har stivt strå.

Den nye kornsorten, som er døpt til «Tidlig åtte», har vist så lovende egenskaper at den skal fremstilles i større målestokk, slik at korndyrkerne kan skaffe seg den. Dette vil kunne skje om to-tre år. Dr. Kjell Wiklund ved den svenske såkornanstalten i Lännäs betegner den nye kornsorten som en verdenssensasjon.

Vest Tyskland tok 20. august en ny pause i repatrierings- og handelsforhandlingene med Sovjet. Bakgrunnen tør være forbundsvalget midt i september.

Det spekuleres i Bonn på om ikke Moskvas steile holdning skyldes en bestemt motvilje mot å gi forbundskansler Adenauer den valgtriumf en repatriering ville bety. En utsettelse av forhandlingene til etter valget ville derfor gi større muligheter for å komme til enighet med russerne. Denne oppfatning kan utvilsomt diskuteres, da den vesttyske opinions reaksjon på et brudd med Moskva neppe ville gå i Adenauers disfavør, men snarere oppfattes som et uttrykk for hvor håpløst det er å komme til forståelse med russerne og dermed styrke hans posisjon.

Terminliste

1.—8. september: Leipziger høstmesse. Får i år 7000 utstillere fra 33 land. Hovedvekten blir på forbruksvarer og tekniske artikler. De norske vareinnslagene ordnes av Norges Varemesse i samarbeid med Norsk Kompensasjonsselskap, og vil vesentlig bestå av fiskeprodukter og hermetikk.

1. september: En omfattende skogbrukstalling påbegynnes. Tar sikte på fullstendig kortlegging av så vel skogbruket som de ting som hører inn under næringen, f. eks. veier og maskiner. Det er omlag 30 år siden det sist ble foretatt en skogbrukstalling her i landet.

4. september: Minnefest i Bergen for Edvard Griegs død.

20. september: Åpningsfestligheter ved Bleikvassli gruber.

23. september: Erik Brofoss og Arne Skaug skal ut og reise igjen, denne gang til bankmøte i Washington.

1. oktober: Wilhelmsen påbegynner et stort nybygg i Vikka, Oslo.

— Den tredje og største amerikanske Antarktis-ekspedisjon på tre år er nettopp i ferd med å starte. 4147 mann fra marinen og flyvåpenet deltar under ledelse av polareksperten kontreadmiral George Dufekt. 31 fly og 10 skip, av dem fire isbrytere, skal frakte ekspedisjonen. Noen av skipene drar nå sist i august, mens de fleste forlater USA i november.

— Direktør Kobro ved Fellesmøteriet forteller at man med det første kan vente å få melk i pappemballasje på markedet i Oslo.

— Vest-Tysklands hittil største bestilling på krigsutstyr vil i nær fremtid bli gjort ved marineverftet i Stuelken i Hamburg. Bestillingen vil gjelde tre jagere på mellom 2 000 og 2 500 tonn til en samlet verdi av ca. 150 millioner kroner. Halvparten av de vesttyske rustningsordrene går til utlandet og ved utgangen av juli var det bestilt krigsutstyr for 2,4 milliarder mark (vel 4 milliarder kroner) i 30 land.

— Man har skapt et nytt antibiotikum — Tetrex — som er nært beslektet med tetracycline. Tetrex er bare mer virkningsfullt, idet stoffet meget raskere spres rundt i kroppen og begynner sitt angrep på bakteriene.

De hertil snarest innsende medlemsbok eller NS.-nåler hvis sådant has. Samt ville jeg være svært takknemlig om Deres skyldige kontingent fram til 1/2 1943, kr. 40.50 ble betalt hit til kontoret.

De har helt siden De meldte Dem inn ikke betalt kontingenten og vi har ikke råd til gratismedlemmer.»

Dette er bevis nok. At Uggen ikke var strøket før hadde sin nasjonale grunn. En venn av undertegnede, L. H. Biermann, spurte engang Quisling hva man skulle gjøre med «medlemmer» som man aldri så, og som ikke betalte kontingent.

— Stryk dem ikke, sa Quisling. Jeg må ha et så stort tall som mulig vis-a-vis tyskerne, ellers ser de oss helt over hodet slik at vi ikke kan gjøre Norges interesser gjeldende.

Uggen har ikke bøyet sitt hode i stum resignasjon over disse gale avgjørelser, som kanskje til syvende og sist bygger på det kyniske syn at når han har betalt pengene, så fanger bordet. Saken viser tydelig hvor rettsløst et menneske kan behandles i velferdsstaten Norge! Det nytter lite med ombudsmenn og kontrollinstanser hvis rettferdssans og mot til å gå mot strømmen mangler.

Uggen har henvendt seg til politiske partiorganisasjoner Bondepartiet, Høyre og Arbeiderpartiet. Svarene går selvsagt ut på at et medlemskap uten betalt kontingent og medlemsbok ikke gjelder. Jeg skal sitere 2 karakteristiske svar:

«Erklæring. Herr Sigurd Uggen har forelagt meg skriv av 5 febr. 1943 fra Kretsøkonomilederen for Nasjonal Samling. Av dette fremgår at Uggen aldri har betalt kontingent til NS. Hermed må det bestemt kunne sies at Uggen aldri har vært medlem av NS.

Et medlemskap uten medlemsbok og aldri betalt kontingent er og blir at man ikke er medlem av

kommet på tysk og har tatt straiende omtale i pressen. Nye tingere bes skrive direkte til forfatteren under adresse: Amot på Modum. — Pris kr. 13.—

Bruk «Gode Makter» til vennegave! Boken blir ikke tilsalgs i bokhandelen.

Spis i OBL spisesalong

Hjemmelaget god mat

Niels Juels gt. 31, — Oslo — Telefon 441498

For Grustak eller lign.

1 stk. transportør 10 mtr. lang (ny)
1 > —> 7 > > (ny)
1 > —> 4 > > (brukt)
1 > grussorterer (Pay & Brinck A/S)
med 10 Hk. elektr.motor og 9 Hk. bensinmotor.

H. SNAPRUD & CO.

MASKINER — REDSKAPER
Kongsberg — Tlf. 885 - 248

Vi søker representanter

for tingersanking i bygd og by.
Rike muligheter, bra provisjon

Henv. red. i Folk og Land

partiet.

Sokna den 4. juli 1955.

EINAR FINNEVOLDEN
Formann i Sokna AUL.

Herr Reidar Bråthen, Arbeidernes Ungdomsfylking, Torggaten 17, Oslo, skriver den 9. juli 1955 blant annet til Uggen:

«Personer som ikke betaler kontingent får selvsagt ikke utlevert medlemsbok og blir dermed heller ikke betraktet som medlemmer».

Med Uggen er undertegnede også rettsoptimist i den forstand at man ikke kan gjøre urett hele tiden. Når får Sigurd Uggen sin rett?

Oslo, 22. august 1957.

Alexander Lange.

Daglig friske blomster

KRANSER til alle priser

S Y N N Ø V E L I E
Blomsterforretning

Frognerveien 30, Oslo
Tlf. 44 22 30

Til avisens lesere i Oslo

Vestkantbeboere kan lettest få kjøpt Folk og Land hos

ELIMA

Tobakksforretning

i Ole Vigs gt. 12, inngang fra Industrigt.

mot forsguddsbetaling.

LITTEBERGEN BAKERI,

Litlebergen.

Armbåndsur

VANNTETTE, STØT-
SIKRE I STÅLKASSE

Omega

Herre fra kr. 278,- til kr. 330,-
Dame fra kr. 290,- til kr. 355,-

Longines

Herre fra kr. 283,- til kr. 350,-
Dame fra kr. 300,- til kr. 360,-

Allsport

Herre kr. 172,-
Dame kr. 175,-

Revue

Herre fra kr. 195,- til kr. 210,-
Dame fra kr. 198,- til kr. 215,-

Certina

Herre fra kr. 152,- til kr. 230,-
Dame fra kr. 170,- til kr. 230,-

Antima

Herre kr. 145,- og 152,-
Dame kr. 150,-

Altus

Herre kr. 136,- og kr. 143,-
Dame kr. 141,-

Samme merker føres også i 14 kt. gull og i double kasser.

Tillegg for stål-lenker kr. 8,-

Lommeur:

Omega kr. 183,-
Longines kr. 187,-
Zenith kr. 170,-

Utvalg sendes portofritt.

1 års garanti.

R. Gjessing
URMAKER

DRAMMEN

BARONENE Religioner eller

kristendom?
Forts. fra side 1
stat er tjent med å ha en regjering som lar en usynlig hånd bak kulissene diktere den hva den skal gjøre eller ikke gjøre.

Dit hen er det 20de århundres demokrati kommet at det er blitt et skalkeskjul for alle slags fordekte interesser som intet har med demokrati å gjøre, men meget mer med den kunst å bedra folket, slik at det innbilder seg å ha makten, mens det i virkeligheten bare betaler utgiftene.

Hvis verden vil ha fred, må landene la seg representere av statsmenn — med virkelig innsikt og med manns mot til å undertvinge baronene.

De usynlige hender som trekker i trådene, lar sine sprellemenn danse på begge sider av jernteppet!

Dødsstråler

Tanken på dødsstråler har beskjefteget oppfinnere og forfattere av fremtidsromaner i lange tider. Like før siste krig var det ultralyd man fryktet. Hvis man sender lydølger med ekstra høye svingninger inn i en myggflock, faller den død til jorden. — Hvorfor da ikke mennesker? Lydbølgene med høye svingninger kan også gjøre mennesker så svimle at de mister balansen. Hvorfor da ikke gjøre fiendens tropper kampudyktige på den måten?

Istedet ble det atombomben som ble denne krigs nye og fryktelige våpen. Nettopp nu ser det ut som om vitenskapen har fostret en ny demon. Det er radaren. Som det vil være kjent fra pressen sto i en radarfabrikk i Los Angeles en 42-årig gammel tekniker foran en radar-utsender da

Religioner eller kristendom?

Det er neppe for tidlig om menneskene nu forlater mysteriereligionenes tidsepoke og gjør seg klart sin egen stilling i tilværelsen. Med de forpliktelser hvert menneske har ovenfor seg selv og medmennesker, og det ansvar hvert menneske har for seg selv — sine tanker, ord og gjerninger, og det ansvar hvert menneske har overfor alle medmennesker.

Det er ikke til å komme forbi at hvert menneske må få adgang til et bredere og mere sannferdig religionshistoriegrunnlag enn tilfelle gjerne har vært til denne dag. Det tilsier at jødefolkets religionshistorie, slik vi finner den i det «gamle testamente» må settes på den plass den rettelig skal ha. Som religionshistorie ved siden av andre folkeslags religioner.

Mennesket som individ er, biologisk og fysisk underlagt de samme lover som alt høyerelevende liv på jorden. Men som den høyeste livsform gitt å herske over alle andre livsformer i kraft av ånd. Ånd er for den store masse av oss bare det vi har fått overlevert fra eldre (og yngre) samtidige, og fra forgangne slektsledd ved ord talt eller skrevet. Her spiller religionsoverleveringene, med all mystikk som ennu knytter seg til også vår kristne lære, en dominerende rolle. Ikke engang ordene har etter nutidsviden en helt klart definert betydning. Hvor ofte bruker vi ikke ordet Himmel, når vi ser opp mot skyene, som vi i dag klart vet hva er. Eller når det ikke er skyer, og vi

Da Norge ble lagt ut som åte

Av cand. oecon. Leif Sundt

IV

I en artikkel i tidsskriftet «The Nineteenth Century and After» for februar 1940, skrev en britisk militærsakkyndig at den farligste situasjon fra vestmaktens synspunkt ville oppstå, dersom Hitler bestemte seg for å holde sine armeer i ro innenfor festningen Tyskland.

Denne uttalelse ble riktignok etterpå tilslørt av andre uttalelser slik at man kunne trekke den slutning at vestmaktene i nær framtid hadde planer om å foreta et fremstøt mot Norge for å avskjære Tysklands tilførsler av jernmalm fra Narvik, — og for å kunne true Tyskland fra de nye utgangsstillinger i nord.

Ovennevnte artikkel var dengang tilgjengelig for enhver, også for tyskerne, som innholdet nok i virkeligheten var myntet på.

Dersom den tyske krigsledelse hadde festet seg ved den første uttalelse, ville de antagelig ha ventet med å sette sine egne planer i verk inntil vestmaktene hadde realisert sin trussel.

På dette tidspunkt ville gjennomføringen av en slik plan fra vestmaktens side trolig ha vært langt farligere for dem enn for Tyskland på grunn av tyskernes daværende dominerende stilling hva luftherredømmet angår.

Når man har lest hva den tyske krigshistoriker Dr. Walter Hubatsch skriver om in-

Stockholm åpent om en ekspedisjon til Narvik, og 14 dager senere syntes detaljene i de foreslåtte forholdsregler for sikring av norske havner å ha vært mer eller mindre alminnelig kjent i den samme hovedstad, som notorisk var gjennomsyret av tysk spionasje. Den tyske admiralstab hadde på denne tid utarbeidet forslag til motforholdsregler, innbefattet invasjon i Sør-Norge som skulle gjennomføres «ved mottagelsen av den første underretning om en britisk landgang i nord — eller vest-Norge» — noe som like til den russisk-finske fredsslutning ble ansett som nær forestående.»

TYSKERNE HADDE SIKRE BEVISER

Hvorvidt den tyske overkommando forut for 9. april, har sittet inne med konkrete opplysninger om vestmakteplanlagte landgangsoperasjoner i Norge, slik som det ble påstått i den tyske note 9. april — tør muligens være tvilsomt? Eller har tyskerne hatt sikre opplysninger?

I denne forbindelse bør det nevnes at general Jodl i sin forklaring i Nürnberg kom med følgende utsagn:

«Vi har hatt ytterligere og helt andre beviser, og de har ligget foran meg på skrivebordet — nemlig alle den engelske landgangsbrigades ordre. De har endelig og definitivt bekreftet vår formod-

reta et angrep på Norge.» (Bd. 2, s. 29).

NORGE SOM UTSLITINGSFRONT FOR TYSKERNE

Den samme tankegang ble gjentatt andre steder.

I en betenkning datert 15. januar 1940, henleder Gamelin Daladiers oppmerksomhet på betydningen av å skape en ny utslitingsfront («un nouveau front d'usure») for de tyske armeer ved å opprette et operasjonsteater i Skandinaviens. En slik aksjon, fortsetter han, ville samtidig ha den virkning at den ville avskjære Tysklands forsyninger av svensk jernmalm. Gamelin anser saken for så viktig at han tilføyer:

«Vi har sogar interesse av å gå så langt at vi selv burde forsøke å skape det gunstige politiske klima (for en intervensjon, forfatterens bemerkning) ved å provosere vår motstander til å foreta en slik feilmanøvre.» (Reynaud, bd. II, s. 24—25.)

I et brev fra general Gamelin til Daladier, datert 21. april skriver Gamelin:

«Den franske overkommando er av den oppfatning at det skandinaviske felttog (l'affaire Scandinave) vil kunne få de mest betydningsfulle følger for krigens utfall.

Det kommer inn i billedet og går ut fra den tankegang som overkommandoen selv har pekt på, nemlig å åpne nye operasjonsteatre i den hensikt å tære på og slite ut fienden. Dette er en fremgangsmåte som alltid har vært ansett som det mest rasjonelle prinsipp for føring av krigsoperasjoner mot en viktig motstander.» (Reynaud bd. II, s. 26).

PASKUDD TIL Å FÅ SPILLET**BLANDING AV KORTENE**

I virkeligheten var den fremgangsmåte som Storbritannia på dette tidspunkt og i de etterfølgende måneder valgte å slå inn på når det gjalt de handelspolitiske forhandlinger med Norge en helt annen enn hva man dengang fra norsk side hadde ventet. — Denne merkelige endring i Storbritannias diplomatiske taktikk, — skyldes antakelig et ønske om å lulle oss i søvn før man gikk i gang med de militære tiltak som hadde vært på trappene helt fra desember måned. — En midlertidig tilbaketrekning på det handelspolitiske område. — ble nemlig fulgt av fremstøt på andre områder (ikke minst på propagandafronten) og provokasjonsteorien fikk i ett hvert fall sin fulle bekreftelse ved gjennomføringen av mineutlegningsaksjonen 8. april.

Med hensyn til den landmilitære plan som opprinnelig var knyttet til mineutlegningsaksjonen, — er det fra britisk hold ved flere anledninger hevdet at denne del av planen først skulle settes i verk «på et noe vågt definert tidspunkt når tyskerne setter foten på norsk jord eller det foreligger klart bevis for at de akter å gjøre det.» (Derry s.27).

BRITISK SELVMOTSIGELSE

Det er naturligvis pinlig å nevne det, men de britiske forfattere som har fremsatt den påstanden (T. K. Derry, S. W. Roskill, og Sir Laurence Collier,) — er dessverre kommet i skade for å motsi seg selv på dette punkt, — gjennom uttalelser som viser noe helt annet.

I den forbindelse må det

tyskerne hadde klart å gjennomføre sitt kup 9. april rett for nesen av den britiske flåte. — kan man nesten med sikkerhet gå ut fra at vestmaktens ledere i virkeligheten har vært sjeleglade over at tyskerne var kommet først i kappløpet mot de samme strategiske nøkkelstillinger på Norskekysten, — som de selv hadde hatt planer om å besette?

Slik som begivenhetene hadde utviklet seg, — var det jo nemlig fra nu av meget lettere for de allierte å karakterisere de senere landgangsoperasjoner som «hjelp», — noe som ville ha vært atskillig vanskeligere, — dersom vestmaktene i tilknytning til mineutlegningen hadde landsatt «Stratford» og «Avonmouth»-troppene før tyskerne var gått i land.

DEN YNKELIG UTSTYRTE HJELP

I denne sammenheng bør det nevnes at de troppekontingenter som vestmaktene den gang hadde detasjert for landsetting i Narvik, Trondheim, Bergen og Stavanger i henhold til den såkalte «Plan R 4» (et stikkord som trolig er fellesbetegnelse for de to planer som er nevnt ovenfor), — var meget begrenset både hva antall og utstyr angår. (1 brigade til Narvik og et par bataljoner til hver av de øvrige byer.)

Denne kjennsgjerning viser etter min mening tydelig at hensikten med de planlagte landsettinger utelukkende har vært at troppenes tilstedeværelse i de nevnte havner skulle virke som bekreftelse på angstfulle forutanelser, — dersom mineutlegningen ikke skulle vise seg tilstrekkelig for å få tysker-

ninger kan også gjøre memoarer så svimle at de mister balansen. Hvorfor da ikke gjøre fiendens tropper kampdyktige på den måten?

Istedet ble det atombomben som ble denne krigs nye og fryktelige våpen. Nettopp nu ser det ut som om vitenskapen har fostret en ny demon. Det er radaren. Som det vil være kjent fra pressen sto i en radarfabrikk i Los Angeles en 42-årig gammel tekniker foran en radar-utsender da den ble salt på. Etter ti sekunder følte han varme i magen. Etter et minutts forløp ble det så varmt at han måtte gå til siden. To uker senere var han død.

Denne ulykke hendte i 1954 men er først nu blitt fortalt i «California Medical Association's» tidsskrift. Det fantes ikke et merke på mannens legeme, skriver dr. John P. T. McLaughlin, men «innsiden på ham var kokt... det var et hull så stort som en sølv-dollar brent i tynntarmen på ham». I virkeligheten var offeret kokt ved radio-microbølger, de samme som man bruker til å steke en biff på 30 sekunder.

Dr. McLaughlin mener at de fleste små radar-utsendere er relativt uskadelige, men de kraftige er så farlige at ingen mennesker er sikker når de står rett foran dem. Selv om de er 10 miles borte, sier han

Nytt sovjetfremstøt

Forts. fra side 1

Det står enhver fritt å motsi meg.

Russerne tilbød oss engang en ikke-angrepspakt. Vi nærer inngrodd mistillit til slike ikke-angrepspakter, og vi var for øvrig alt bundet av andre avtaler. Forslaget ble avvist. Hvis forslaget ble gjentatt med akseptable garantier, ville da også våre venner i vest være villige til å slutte ikke-angrepspakter med oss?

Ville de samtykke i å løse oss fra A-pakten, som for oss ikke betyr noen betryggelse men er et Damoklessverd som

tidige, og fra forgangne slektsledd ved ord talt eller skrevet. Her spiller religions-overleveringene, med all mystikk som ennå knytter seg til også vår kristne lære, en dominerende rolle. Ikke engang ordene har etter nutidsviden en helt klart definert betydning. Hvor ofte bruker vi ikke ordet Himmel, når vi ser opp mot skyene, som vi i dag klart vet hva er. Eller når det ikke er skyer, og vi ser ut i universet så langt øye kan nå — med eller uten kikert? Det samme ordet Himmel i vår kristne lære, men i hvilken klart definert betydning? Uttrykket synd er ofte brukt. Hva er dette ords klare begrepsomfang? Er ikke ordet synd oftere brukt for beskyttelse av, og utbredelse av — institusjoner mennesker har skapt, en som betegnelse av brudd på livslovene, og brudd på den kristne åndslov.

Menneskets historie viser at det har skjedd store feilvurderinger i kristendommens navn. Feilvurderinger som har ført til ødeleggelse av høytstående kultursamfunn, og noe nær utryddelse av folkeraser.

Ligger 2 årtuseners største feilvurdering i at det i kristendommens navn er brukt materielle maktmidler? Vi vet at Jesus fra Nasaret nektet ethvert bruk av væpnet makt. At han klart definerte Gud i forholdet mellom menneskene i ordene: Gud er godhet. Gud er kjærlighet. Og at han klart definerte sin lære for menneskene i ordene: Du skal elske din neste som deg selv.

Godhet og kjærlighet er andre maktmidler enn sverd, kanoner og atombomber. Og den som elsker sine medmennesker går ikke avsted og slår disse sine medmennesker ihjel.

S. henger over våre hoder? Ville de respektere vår nøytralitet? Jeg bare spør.

Kai Normann.

inntil vestmakten hadde realisert sin trussel.

På dette tidspunkt ville gjennomføringen av en slik plan fra vestmaktenes side trolig ha vært langt farligere for dem enn for Tyskland på grunn av tyskernes daværende dominerende stilling hva luftherredømmet angår.

Når man har lest hva den tyske krigshistoriker Dr. Walter Hubatsch skriver om invasjonen i standardverket «Die Deutsche Besetzung von Dänemark und Norwegen 1940», får man det inntrykk at stemningen innenfor den tyske overkommando dengang, med Hitler i spissen, nærmest må sammenlignes med en ulvehunds som av ren og skjær angst biter om seg til alle sider.

Derfor var man på dette hold i tiden forut for invasjonen ikke innstillet på å lytte til de mere moderate fraksjoner, særlig innenfor krigsmarinens ledelse som kom med kjølige og tungtveiende argumenter mot å sette Hitlers dristige invasjonsforetak i verk.

I den norske utgaven av «The Campaign i Norway» på s. 36 skriver Dr. phil. T. K. Derry følgende om det samme emne:

«Tyskerne visste mindre om de allierte planer, det var mindre å vite. Men, som vi har sett, var frykten for at den annen part skulle få inn sitt støt først, sterkt fremtredende hos Hitler, idetminste etter samtalen med Quisling i dec. Det skulde ikke meget til av hemmelige militære etterretninger for å øke hans frykt. Når det gjelder detaljerte operasjoner som nådde det britiske krigsministerium 20. februar, offisielle franske representanter

Elsker du livet? — Hvorfor kaster du da tiden bort — tid er det emne som livet er laget av. Benjamin Franklin.

9. april — tør muligens være tvilsomt? Eller har tyskerne hatt sikre opplysninger?

I denne forbindelse bør det nevnes at general Jodl i sin forklaring i Nürnberg kom med følgende utsagn:

«Vi har hatt ytterligere og helt andre beviser, og de har ligget foran meg på skrivebordet — nemlig alle den engelske landgangsbrigades ordre. De har endelig og definitivt bekræftet vår formodning.» (Sitatet er gjengitt fra Helge Knusen og Henrik V. Ringsted: «Maskene faller i Nürnberg», s 204).

Det kan naturligvis tenkes at general Jodls utsagn ved denne leilighet skyldes en erindringsforskyvning, under de særlige fengselsforhold og at han dengang har tenkt på Stratforcedokumentene, som imidlertid først ble offentliggjort etter at invasjonen hadde funnet sted.

Når man imidlertid husker på Churchills ord om at man kan føre en fiende på villspor ved hjelp av «omhyggelig uttenkte lekasjer», skulle det på bakgrunn av den oppfatning jeg er kommet til med hensyn til vestmaktenes strategiske hensikter, — ikke være noe i veien for at tyskerne i en viss utstrekning har sittet inne med forhåndskjennskap til de britiske sjø og landmilitære planer før invasjonen fant sted.

Men den virkelige sannhet om Norges 9. april, sett fra britisk og fransk militært standpunkt, hadde de ikke klart å gjennomskue.

Hva den gikk ut på, får man en klarere forståelse av, hvis man har lest tidligere premierminister Reynauds bok «La France a sauve L'Europe.»

I kapitlet om felttoget i Norge skriver Reynaud:

«Etter Gamelins oppfatning var ett av formålene med ekspedisjonen å få motstanderen til å gå i en felle ved å provosere ham til å fo-

gar ut fra den tankegang som overkommandoen selv har pekt på, nemlig å åpne nye operasjonsteatre i den hensikt å tære på og slite ut fienden. Dette er en fremgangsmåte som alltid har vært ansett som det mest rasjonelle prinsipp for føring av krigsoperasjoner mot en viktig motstander». (Reynaud bd. II, s. 26).

PÅSKUDD TIL Å FÅ SPILLET IGANG

De franske militære ledere som fra krigens begynnelse i 1939 naturligvis har drøftet de forskjellige planer og alternativer med sine britiske kolleger, — må etter hva det framgår av andre av general Gamelins uttalelser, — hurtig ha tilegnet seg det engelske syn på hvordan et eventuelt felttog i Skandinavia burde føres. — De har sikkert også forstått at for Storbritannia var spørsmålet om jernmalmen ikke hovedsaken, — men at dette spørsmål sammen med «hjelpen» til Finland, — naturligvis kunne benyttes som påskudd til å få spillet igang, — hva man jo også i stor utstrekning gjorde.

Dette moment blir for øvrig uttrykkelig anført av Gamelin i redegjørelsen til Daladier av 15. januar, — hvor han som nevnt foreslo at vestmaktene burde søke å provosere Tyskland til å foreta et fremstøt mot flanken i nord. Han skriver i den anledning:

«I den forbindelse kan det tenkes at det trykk som den britiske regjering for tiden øver mot Norge for å oppnå en reduksjon av jernmalmeeksporten til Tyskland, — kan foranledige vår motstander til å foreta en væpnet motaksjon, — som ville rettferdiggjøre en intervensjon fra vår side.»

(Reynaud, bd. II, s. 25).

Som en gullring i et svinetryne er en fager kvinne som er uten forstand. Salomo.

BRITISK SELVMOTSIGELSE

Det er naturligvis pinlig å nevne det, men de britiske forfattere som har fremsatt den påstanden (T. K. Derry, S. W. Roskill, og Sir Laurence Collier,) — er dessverre kommet i skade for å motsi seg selv på dette punkt, — gjennom uttalelser som viser noe helt annet.

I den forbindelse må det være tilstrekkelig å henvise til Churchills brev til Første Sjølord som er nevnt tidligere, — samt til en uttalelse av dr. Derry i den norske utgaven av «The Campaign in Norway», hvor han på side 275 skriver:

«Rent alminnelig sett synes det påfallende at vi, — da vi utformet de allierte aksjonsplaner for Skandinavia, — ikke med større realitetsans hadde overveid den mulighet at tyskerne kunne komme oss i forkjøpet der. Tanken ble i virkeligheten nok tatt under overveielse som en intellektuell hypotese. Men alle våre planer var stort sett basert på den forutsetning at vi skulle gjøre det første støt og ikke det første motstøt, — (uth. her) en alvorlig forsømmelse som en mer grundig analyse av fiendens hensikter kanskje kunne ha rettet på.»

Som et ytterligere eksempel på selvmotsigelsen som de eng. forfattere her gjør seg skyldig i, — kan det nevnes at det i dagsbefalingen til de britiske tropper som skulle besette Stavanger, Bergen og Trondheim (befalingen var utstedt ombord på krysseren Glasgow 7. april) bl. a. heter: «Disse havner skal besettes for å hindre at tyskerne tar dem i besittelse.»!

VESTMAKTENE LETTET OVER TYSKERNES INVASJON

Selvom mange i Storbritannia og Frankrike utvilsomt har vært dypt skuffet over at

(1 brigade til Narvik og et par bataljoner til hver av de øvrige byer.)

Denne kjennsgjerning viser etter min mening tydelig at hensikten med de planlagte landsettinger utelukkende har vært at troppenes tilstedeværelse i de nevnte havner skulle virke som bekreftelse på angstfulle forutanelser, — dersom mineutleggingen ikke skulle vise seg tilstrekkelig for å få tyskerne til å slå til.

RIVNINGER MELLOM NORSEK OG ALLIERTE SJØFER

Ser man på krigen i Norge med britiske øyne — er det ganske rimelig at det måtte oppstå rivninger mellom den norske overkommando selv under den elastiske general Otto Ruge og sjefene for de allierte styrker, — som suksessivt ble landsatt i Norge i tiden etter 9. april. Det er også naturlig at vestmaktene på dette tidspunkt ikke kunne la nordmennene få noe innblikk i sine planer eller, — for å si det på en annen måte, — gjøre dem delaktig i den virkelige hensikt med intervensjonen.

(De tidligere artikler i denne serien er innrykket i F. og L. nr. 40 — 1956, i nr. 4 og nr. 26 — 1957).

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver: JOHANNES KRINGLEBOTN Postboks 3237, Oslo Ekspedisjon og kasse: Kierschowsgt. 5, Oslo Telefon 37 76 96 Boks 3214

Abonnementspriser: Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 29,00 pr. år, kr. 14,50 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 33,00 pr. år, kr. 16,50 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 35,00 pr. år, kr. 17,50 pr. halvår. Løssalg 65 øre Annonsepris: 32 øre pr. millimeter over en spalte. Bruk postgironr. 16450. Sambandstrykkeriet Oslo